

SKIN OF PAPER

“Kunst handler vel, eller kunst kan i hvert tilfælde også handle om at skabe nogle billeder, som folk kan reflektere deres eget liv i ...”

Interview med Callesen den 16. marts 2010

På udstillingen *Skin of Paper* i Kunsthallen Nikolaj kan du opleve og måske, hvem ved, reflektere dit eget liv i Peter Callesens fascinerende og magiske papirunivers, som på én gang er et drømmesyn og et meget håndgribeligt bud på tilværelsens flygtighed og skrøbelighed. Peter Callesen har markeret sig stærkt på kunstscenen siden 2003, med især papiret som gennemgående medie. Hans kunstneriske arbejde har dog et endnu ældre udgangspunkt tilbage i 1990’erne, hvor han endnu var kunststuderende og især beskæftigede sig med performances.

På udstillingen kan du komme ind under huden på hans tankevækkende og til tider tragikomiske karakterer, historier og ledemotiver. Hans personlige erfaringer er ofte udgangspunkt for temaerne i værkerne, og i flere tilfælde optræder kunstneren selv. Udstillingen tager form som en serie minutøse papirklip-skulpturer, en monumental, stedspecifik papirkonstruktion og en gigantisk pap-installation, der samtidig fungerer som labyrintisk arkiv for Callesens tidligere performances. Hertil kommer en række monoprints på væggene. Med udstillingen *Skin of Paper* åbner Callesen døren op til et eksistentielt rum, iscenesat på baggrund af den gamle kirkebygningens sakrale arkitektur, hvor store, tunge temaer som liv, død og forgængelighed er forvandlet til det lettest tænkelige materiale.

Hvordan oplever du udstillingens måde at indtage rummet på? Hvad betyder rummets historie som kirke for din oplevelse?

Bygningen som metafor

Arkitekturen er for Peter Callesen en metafor. Bygningen bliver et billede på **selvet**, på det psykiske og det psykologiske, men også på menneskekroppen. At det menne-

WHITE WINDOW, 2010

skelige selv sammenlignes med en bygning, har lange rødder i mytologi, litteratur og billedkunst fra forskellige kulturer og epoker, men idéen om sjælen og personligheden som et hus eller en konstruktion i etager stammer fra den psykoanalytiske disciplin og teori, som blev udfoldet af den østrigske læge Sigmund Freud (1856-1939) i 1890’erne.

I Callesens kunstneriske arbejde og i udstillingens (bygning-)værker er arkitektur-referencerne til kroppen og det psykiske liv nogle steder meget bogstavelige – værkerne forestiller simpelthen kroppe, som silhuetter, skeletter eller indre organer, samtidig med at de udgør en bygning eller noget bygget. Et større klip (“White Diary”, 2008) forestiller f.eks. hjernen som den byggeplads, hvor menneskets sind konstruerer sin version af virkeligheden mellem forskellige bevidstheder, impulser og drifter. Andre steder er der tale om en mere abstrakt forbindelse til arkitekturen, som f.eks. det forhold at både vores kroppe og vores bygninger kan gå i forfald og helt forgå – et faktum, som hos Callesen kommer til udtryk dels gennem det ruinerede look, dels helt overordnet gennem valget af materiale – det sarte papir. Titlen *Skin of Paper*, som jo ligeledes trækker på kroppen eller huden som metaforisk forståelsesramme, bliver desuden en påmindelse om den hårfine grænse mellem kunstværk og liv, mellem kunstnerens arbejde og kunstnerens liv. Callesen ligner i denne henseende kunsthistoriens avantgarde, som netop er kendetegnet af en overlagt og eksperimenterende sammenblanding af virkelighed, hverdag og kunst.

Hvordan synes du, forholdet mellem kunst og virkelighed skal være? Skal kunsten vise virkeligheden, eller skal den være virkeligheden ... eller ...?

Hvordan kan arkitektur udtrykke menneskers psykologiske portræt (f.eks. en bestemt families, byens, kongens, en bestemt periodes følelser, holdninger, moral, frygt, idealer, værdier og idéer)? Giv eksempler fra din by.

Papir

Papiret som materiale spiller en vigtig rolle i Peter Callesens kunstneriske praksis. Han er optaget af papirets skrøbelighed, lethed, forgængeligheden og gennemsigtigheden. Især A4-formatet, som vi alle sammen kender fra printerbakken, giver for Callesen et nærvær til noget fundamentalt, forankret i almindeligheden og hverdagens liv. Med A4-formatet skaber Callesen en transformation eller forvandling fra det todimensionale til det tredimensionale, ofte i en elegant og polemisk leg mellem den positive form og den negative papirflade.

Han undersøger og udfordrer papirets muligheder og grænser og kommer med sine ofte kolossalt komplicerede og håndværksmæssigt mesterlige klip til at pege på det paradoksale forhold mellem værdi og materiale. Det billige, let tilgængelige papir forvandles til de mest utrolige og fantastiske syn og illusioner.

Hvad betyder papir for dig? Skriv en liste med dine stikord til associationer og diskutér med klassen.

Magien og det sublime

Peter Callesen understreger spændingen mellem det trivielle og det storslåede, og hans forførende og poetiske billedverden skildrer ofte mødet med det umulige. Som Callesen selv formulerer det: “Jeg er interesseret i at forføre beskueren og skabe et rum, som både peger mod det sublime og mod en potentiel forsvinden og død. På grænsen til noget unheimlich.” (Anni N. Mørch, “Ud af intet”, s. 16).

I kunsthistorien forbinder man ofte begrebet ‘det sublime’ med den tyske filosof Immanuel Kant (1724-1804) og den periode, som kaldes for romantikken. Hos Kant beskrives det sublime via menneskets møde med og oplevelse af naturen. Den sublime følelse opnås, når naturen i sin voldsomhed og storhed fremkalder bevidstheden om en værdiorden af åndelig art. Det sublime er i en æstetisk sammenhæng en overvældende og grænsesprængende erfaring. I forbindelse med Peter Callesens værker kan man pege på, at det overvældende og grænsesprængende opstår i betragterens møde med hans kæmpemæssige, mirakuløse og magiske papirklip, som tilsyneladende overskrider naturens love. ‘Unheimlich’ er et begreb, som Freud bruger for at beskrive en bestemt sindstilstand hos det moderne menneske, der har lagt afstand til naturen. Ordet betyder både hjemlig og hemmelig, altså noget, som er velkendt og dog alligevel fremmed.

Hvad mon Callesen vil opnå med denne dobbelthed, og kender du selv til den følelse eller oplevelse? Giv eksempler fra din egen kultur på ting, som du synes, kan forekomme unheimlich.

MY CASTLE, 2010

MYSPLACE – MY CASTLE

“Idéen er at skabe et slot, som er en form for krop, man bevæger sig ind i. En form for eventyrligt eller fantastisk univers, som både har en yderside og en inderside. Udenpå er den måske meget tillokkende, indenfor er den lidt mere skummel. Forhåbentlig får man lidt fornemmelsen af at vandre rundt i Peter Callesens hjerne eller i min fortid, som værkerne er udtryk for.”

Interview med Callesen, 16. marts 2010

I et storslået pap-bygningsværk, som er skabt specielt til Kunsthallen Nikolaj, kan du gå på opdagelse i Peter Callesens indre univers af snørklede og umulige drømme. Værket er udformet som et både meget præcist og trash’et slot, hvis let skramlede tilstand og tårne bl.a. refererer til Kunsthallen Nikolaj og bygningens gamle kirketårne. Du kan bevæge dig rundt i slottets labyrintiske gange og nicher, hvor du kan fordybe dig i dokumentationer af tidligere performances og kunstvideoer. Med værket “My Castle” genpræsenterer og samler Peter Callesen sine tidligere værker og giver dem en fysisk ramme og krop at leve i – for ham selv og andre.

Slottet fungerer som en slags symbol for Peter Callesens psyke og historie, men hvorfor et slot – hvad symboliserer slottet for dig?

Peterformance

Performance betyder opførelse, udførelse og fremførelse. I Peter Callesens performances er det Peter Callesen, der opføres, udføres og fremføres. Hans performances handler alle om identitet, om at skabe nogen og være nogen, og om at ville noget med denne væren. Det er svært ikke at “læse” værkerne som en slags selvportrætter. Dels er det kunstneren selv, der optræder iført kongekrone, matroskostume og svanedragt,

dels udgør selve kostumet og transformationen ind og ud af rollen en central del af handlingen. Karakteristisk for mange af Peter Callesens performances er den tragikomiske fremstilling: Uheldige helte i form af svaneællinger, matroser eller konger kæmper heroiske kampe mod det umulige: tyngdekraftens uoverstigelighed, vandets magt over papiret eller uforeneligheden mellem virkelighed og billede. Med stort besvær og anstrengelse udfører Callesens karakterer deres ofte absurde handlinger, som ofte ender i fiasko og undervejs har givet anledning til pinagtige udstillinger af især et stereotyp maskulint hovmod eller overmod. Men humoren går hånd i hånd med en ømhed og rummelighed over for menneskelivet – udsatheden er et grundvilkår, som uvægerligt vil medføre fald, forfald, fejl, tab og fiasko, men der er ingen sarkasme på spil. Alle Callesens performances udtrykker en stor kærlighed til det menneskelige, til menneskets evige drøm om evigt liv, om at kunne flyve, om magt og sejr og om at blive elsket og beundret.

Kan du komme i tanke om situationer fra dit eget liv, hvor du selv eller nogen, du kender, har været en komplet fiasko? Tænk over, hvad det var, der ikke lykkedes – kan din fiasko omsættes til en type eller karakter?

FOLDING, 1999

FOLDING, 1999

Et godt eksempel på den omtalte insisteren på det umulige ses allerede i en af Callesens tidligste performances, “Folding” fra 1999, som blev opført på Odense internationale performancefestival. Værket er én ud af de i alt 16 film, der er monteret inde i “My Castle”. Iført matroskostume kaster Peter Callesen sig bogstavelig talt ud i et projekt, der trods en ihærdig indsats mislykkes. Missionen om at folde og sejle sin egen båd af pap kuldsejler i mødet med realiteterne, båden synker, og matrosen må svømme i land.

Hvad tror du, at Peter Callesen vil udtrykke med sin performance “Folding”?

EISMEER, 2010

WHITE WINDOW

Papirkonstruktionen "White Window" er som værket "My Castle" stedsspecifik og skabt særligt til Nikolajs kirkerum, idet værket "mimer" det store vinduesparti i Nedre Galleri. "White Window" kopierer dermed endevæggen i kirken i et næsten 1:1 forhold. Men hvor der i vinduespartiet normalt er indsat glas, har Peter Callesen udskiftet materialet med skitser, tegninger og fotokopier af tidligere værker, alle i A4-format. Nogle af skitserne og tegningerne flager, andre hænger løst, og murværket rundt om vinduesrammen er i kraftigt forfald. "White Window" får derfor karakter af en ruin. Med dette greb henledes tanker på Callesens ønske om at skabe et rum, som peger mod en potentiel forsvinden og død og mod det sublime.

Hvordan vil du karakterisere "White Window" som værktpe? Er det en skulptur, en installation, eller? Opfatter du værket som et religiøst værk? Argumenter for eller imod.

EISMEER II, 2008

Med værket "Eismeer II" er vi på én gang tilbage i den tyske højromantik og fremme i tiden efter klimaforandringerne. Skåret ud af et enkelt A4-ark ser du et lille skib forlise imellem brudfladerne af is, som med voldsomme naturkræfter er sprængt og presset op i en nærmest eksplosionsagtig formation. Værket leger med en tydelig henvisning til den tyske maler Caspar David Friedrich (1774-1840), som er en af den romantiske periodes væsentligste kunstnere. Hos Friedrich og romantikerne er menneskets sårbarhed og verdens uendelighed ganske som hos Callesen et hovedtema. Dengang var Gud og kongen netop blevet afløst af naturvidenskabernes forklaringer, og et begyndende moderne verdensbillede toned frem.

Hvad tror du, Peter Callesen vil minde os om med "Eismeer II" i dag i en senmoderne verden?

UNDERVISNINGSTILBUD

Vi tilbyder to forskellige undervisningsforløb for 5.-10. klasse, gymnasiet/HF, VUC og seminarierne:

Klassisk dialogforløb i udstillingen med afsæt i elevernes oplevelser og iagttagelser af værker og installationer og en fælles videnssamling. Korte tegne- og skriveøvelser inkluderes. Varighed: 1,5 time. Gratis.

Performance/videostafet, som selvfølgelig også bygger på en dialog i udstillingen med udgangspunkt i elevernes umiddelbare oplevelser og identifikation. Vi bruger efterfølgende elevernes tolkninger og dramatiseringer af roller og karakterer i Callesens univers i en performance/videostafet i vores værksted. Varighed: 2,5 time. Gratis.

Booking

hoe@kunsthallenikolaj.dk eller tlf. 33 18 17 86.

Undervisningsmaterialet tilsendes gratis i klassesæt i forbindelse med booking af undervisningsforløb.

© Skoletjenesten / Kunsthallen Nikolaj 2010. Tekst og redaktion: Sarah Trolle Jacobsen og Hilde Østergaard. Grafisk design: Marianne Bisballe/Skoletjenesten. Tryk: Kallow Graphic. www.skoletjenesten.dk

Kunsthallen Nikolaj

PETER CALLESEN SKIN OF PAPER

27. marts – 6. juni 2010

Gymnasiet/HF, VUC, seminarier m.fl.
Skoletjenesten / Kunsthallen Nikolaj